

Людміла Рублеўская

Рыцарскія хронікі

Віктар Шніп

Воўчы вецер

Маладэчна
2001

Бібліятэчка часопіса “Куфэрак Віленшчыны”
№1

Ілюстрацыі
Людміла Рублеўская

Людміла Рублеўская

Рыцарскія хронікі

©Л. Рублеўская, 2001
©В. Шніп, 2001

РОД

Высокі род. Разбураны палац
Ці хата, што на тым жа самым мейсцы
Раз дзесяць будавалася.
Глядзяць
Праз вокны продкі,
а жыве там – вецер.

Род.
Кроў яго ўбірае, бы рака,
Дабро і зло і рысы вызначае,
Зь якімі сын твой будзе ці дачка
Жыць з ганьбаю, са славай
ці звычайна.

Ня выдумка блакітнае крыві,
А ісьціна разумнае істоты –
Свой ведаць род і гонар радавы
І рушнікі захоўваць, і кляйноды.
У сьвеце адасобленых няма.
І ты – камень у бруку ці ў кароне.
Знайдзі свой гэрб.
І прадзеда імя
Успомні.

РЫЦАРСКІ ТУРНІР

Раптоўны вецер і раптоўны дождж
На сьвята зла і гордасьці зьяцелі.
Страшны Пярун ударыў – і ніхто
Ня змог парушыць скамяненьне цела.
Але – прайшло, і сполахі прайшлі.
І зноў гарэлі грэшнай прагай вочы.
А самы моцны рыцар да зямлі
Прыпаў і крыкнуў: «Бог крыві ня хоча!»
Ды бойку аніхто не прыпыняў,
Ня кінула пальчатку каралева.
І дождж зьвінеў аб зброю, кроў змываў,
І ўсмоктвалі напой трава і дрэвы.
А рыцар меч, нібыта шчыт, узьняў:
«Па волі Божай ворагам дарую!»
Якая ганьба! І на мне яна.
Яму ж дарыла стужку залатую.
Маё імя хацеў ён праслаўляць,
І біцца, і перамагчы – ці ўмерці.
Хіба псалмы паслала я сьпяваць
Паклоньніка, раптоўнага, як вецер?
Ну, забівай жа! Звар'яцеў, ці што?
А ён уклечыў і крычаў пра Бога.
І сьціснулі яго паміж шчытоў,
І тры мячы знайшлі сабе дарогу.

А дождж мацьнеў, і вецер біў у твар.
І хмары быццам пахавалі сонца.
І не відаць было, дзе чый штандар,
Хто пераможаны, хто пераможца.
І разышоўся паступова люд,
Ахвочы да відовішчаў жахлівых.
І шмат каго страчаў нябесны суд,
А шмат каго – шынок і куфаль піва.
Хто мужнасьць меў не забіваць – гэрой
Ці не? Цяпер мне думка назаляе.
І бліскае раз-праз нада мной
Замест маланкі – стужка залатая.

РЫЦАР

Зь мячом – за даму, за караля.
Зь мячом – за Бога, за грошы.
І толькі раны калі баляць,
Што ўстаць, здаецца, ня зможаш, –
Ты марыш пра ціхі кляштар,
Пра пыльных старадрукі.
І твой славуты жалезны ўдар
Ня бачыцца больш заслугай.
А ўстанеш – зноў на бліскучы шлем
Пальчатку чэпіш дурніцы,

Якая цябе называе «леў»
І ходзіць ў касьцёл маліцца.
На шыі – ладанка, а ў мячы –
Часьцінка Крыжа Хрыстова.
Нібыта Бог забіваць вучыў,
А ў сэрцы – ужо нічога.

КОЛА

Корд вастрыём цалуе сэрца,
І трон пусьцее, як душа.
Так новы князь да ўлады рвецца,
Нібыта грэшнік да крыжа.
Ён ладзіць баль у замку, поўным
Парсунаў велічы былой.
А за высокай сьпінкай трона
Стаіць славалюбівы вой,
Прымервае ў таемных марах
Плашч пурпуровы ўладара.
Ад ськіпэтра зьбягае старасьць,
Як ад паэтава пяра.
Мяняюцца паны і чэлядзь.
Ня бачна прыгажунь былых.
То вераць Богу, то ня вераць
Між гэтых сыценаў залатых.

А празь вітраж праходзіць месяц
І набывае фарбы сноў...
Адзін астраляг з кутняй вежы
Перажывае ўладароў.
Ён трэба кожнаму – бо кожны
У прышласыць марыць зазірнуць,
Сузор'і Панны і Дракона
Ці прымірыць, ці абмінуць.
Бо кожны ведае: ня вечны
Ягоны род, ягоны зман.
І рвуць пергамэнт з рук старэчых,
Нібы магутны талісман.
Спазнаньне будучых няшчасыцяў,
Аднак, збавення не дае.
І ізумруд пярсцёнка гасьне
Малой расінкай на траве.
Ідуць сузор'і вечным колам.
Ніжэе замак, памяць сыпіць.
У вежы кутняе астраляг,
Нібы сівы пугач, сядзіць.
А па карчомках навакольных
То п'е, то лаецца паэт.
І хто ўладарыць зараз тронам –
Бадай што, не цікавіць сьвет.

НОЧ ПЕРАД ДВАБОЕМ

І выбраны час. І прызначана мейсца двабою.
Начышчана зброя, і коні трывожацца ўноч.
Царква атрымала даброты ад кожнага воя,
І сон не кранае жаночых спалоханых воч.
А нехта ўжо біўся ў заклад на віно і на коней,
Хто з рыцараў першы жыццёвую чару дап'е.
І толькі адно невядома нікому, нікому –
За што гэта рыцары жыцці крыжуюць свае.
Над лесам – зубчастым і цёмным, як воўчая
крэпасць,
Плыве маладзік, бы турэцкая шабля, крывы.
І сьлее ахвярнасьць у душах, і гасіцца рэўнасьць,
І сон пераможна ў свае уступае правы.
Сьвятар, што на споведзі кожнаму ўп'ек за гардыню,
Малітвы свае адчытаўшы, таксама заснуў.
Усё – як належыць.
І біцца павінны мужчыны,
Бо маюць радзіму, жанчыну і гордасьць – адну,
І што ім, ахопленым дзікай гульнёй самагубства,
Жыцця непаўторнасьць і сьмерці глухая драма...
Сьпяць рыцары...
Сьняць тую самую, пэўна, спакусу,
Якая зьвяла іх,
Якой не адкрыюць імя.

КНЯГІНЯ

Карункавы вэлюм у колер асеньняга неба
Застаўся на хвойцы, дрыжачай ад брэху сабак.
Ад блізкасці зьвера загоншчыкі бышчам

асьлеплі,

Інакш не ад'ехаць бы мне з-пад нагляду ніяк.
Мой князь, малады і зацяты, карбач прыўздымае.
Ён добра наўчыўся ударам адным забіваць.
А я ад'язджаю, і пушча мяне паглынае,
І на'т паляўнічых рагоў тут ужо не чуваць.
Я іншую музыку чую. Я помню музыку,
Які за агністыя вочы, за песьні зь нябёс
Зрабіўся ахвярай – было паляваньне вялікім.
Ён доўга ўцякаў – і загінуў бяз крыку, бязь сьлёз.
Нічога мой князь не сказаў ні тады мне, ні потым.
Ды лютні сваёй не знайшла я аднойчы нідзе.
Прысады палаца схавалі мой скрушлівы роздум,
Каханьне ж схаваць – толькі ў лесе, зямлі ці вадзе.
Змыкаюць пушчанскія хвоі над сьцежкаю шаты,
І конь спатыкаецца...
Можна яго адпусьціць.
Дарую зямлі беларускай убор свой багаты,
А душу – душы, безь якой я ня згодная жыць.

ЗЛОДЗЕЙ

Ладзьдзі праплывуць аднойчы між гэтых
лясістых выспаў,
Анёл праляціць аднойчы над гэтай азёрнай пушчай.
І дождж са сьлядоў стамлёных маіх ці казуля
вып'е,

Ці то капыты пагоні расплешчуць, як лёс
раструшчаць.
Анёл праляціць аднойчы... А куля заб'е адразу.
Гуляй, маладое цела! Здабычу хавай і волю.
Дукаты мне не патрэбны, каштоўней – абразіць
князя,

Хай коні яго шаленства патопчуць і лес, і поле.
Але яшчэ найкаштоўней – пра вусны княгіні
памяць,
Усьмешлівых па-юнацку і строгіх – пры строгім
мужу.

І ведае зараз лірнік, каго восьмейваць і славіць,
І ведае князь, што ганьбы і сьмерцю маёй ня
здужаць.
Ківаецца сьвятаяннiк агнём хваравіта-жоўтым,
Я сам выбіраю мейсца апошняй бойкі і славы.
Я вольны і ў самай сьмерці – і гэта мне
ўзнагарода.
І золата сыплю ў рэчку. А сам я – умею плаваць.

ЭПГРАМА

У нашых палацаў магутныя сцены,
Высокія вежы і слаўны штандар.
Прад Богам становімся мы на калені,
Не варты таю ні жанчына, ні цар.
У нашых мужчын строга сціснуты вусны.
Ніхто жартаваць іры такіх бы не змог.
Наш род — самы слаўны на ўсёй Беларусі,
Халодны і чысты, нібыта сам Бог.
І як гы, пісака, слабы і бязродны,
Пасмеў абняславіць такое імя!
І гнюсны твой вершых, нячысгаму угодны,
Мяшчане ў сваіх паўтараюць дамах.
О, хоць бы ты рыцарам быў самым моцным —
Як весела б меч мой ударыў аб меч!
Каб быў ты хоць нейкім купчышкаю лёзным —
Пасек бы, спаліў табе кожную рэч.
А ты — толькі цень на літоўскіх дарогах,
Ды кніжкі, што, пэўна, друкуе чысец.
Ты - песні халопаў, ты ўсё - і нічога,
А там, дзе пустэча — уладзе канец.
Гавораць, што ты маады і вясёлы.

ДВА РЫЦАРЫ

Рыцар Сонца, зь мячом, што, як промень, блішчыць,
Зь ясным тварам, спакойны і сьветлы.
Ты пад ногі мне клаў залачоны свой шчыт
І сьмяяўся, ахуганы ветрам.
Колькі сэрцаў дзявочых ты лёгка скарыў,
Колькі сэрцаў варожых спыніў ты.
Толькі дому майго не палохай муры
Гордым гоманам славы здабытай.
Бо інакшыя песні пад гэтым вакном
Кожнай ноччу пяюцца так гожа.
Рыцар Месяца, зьзяючы срэбным ільдом,
Сон і душу мае растрывожыў.
Ён ня зброю, а лютню плашчом захінуў,
Ён ня золата сыпле, а вершы.
Не жанчын ён шукае – жанчыну, адну.
І ня рыцарству – Богу належыць.
Рыцар Месяца, строгі і сумны ваяр,
Не забіў ты нідзе і нікога.
Ды палацы зруйнаўвае песня твая
Ці душу набліжае да Бога.
Рыцар Сонца ўздывае каня на дыбкі
І сьмяецца, як звон, пераможна.
Ды мяне чорны плашч разам з лютняй прыкрыў,
І дагнаць нас, як песню, няможна.

РАДАВОЕ ГНЯЗДО

Пальцы гладзяць патрэсканы лак на партрэце.
Здасца, што фарбы праменяць чамусьці цяпло.
І праз разьбіты вітраж завітае пан вецер...
Вось яно, продкаў, амаль што забытых, жытло.

Колькі змянілася тут пакаленьняў і лёсаў!
Колькі вясельляў і колькі самотных старых!
Гэтыя сыцены, што пахнуць гнільлём і марозам,
Бачылі сьмерць, і каханьне, і вояў чужых.

Бедны нашчадак у джынсавых портках, якія
Прадзед аддаў бы прыслузе на стайню насіць,
Памяць твая анічога табе не адкрые,
Як тут жылі! Так ніколі табе не пажыць.

Што за размовы ўчынялі за кубкам гарбаты
Інтэлігенты мясцовыя ўзросту твайго.
Сьвет перайначыць хацелася! «Хто вінаваты?»
Ды «Што рабіць?» – паўтаралася з году ды ў год.

Тут атэізм прапаведвалі кветкі-курсісткі,
Потым – вянчаліся, дзетак хрысьцілі сваіх.
Тут пачыналіся спрэчкі аб мове мужыцкай
І беларусам назваў сябе нехта зь сям'і.

Як яны марылі пгчасьце нашчадкаў наблізіць!
Волю ўсыпявалі, шукалі дарогі прамой...
Дом іх зрабіўся маёмасьцю сацыялізму,
І пад нагамі нашчадка – тынкоўка і гной.

...Цені паненак вальсуючых, рэшткі паркета,
Мат рускамоўны на сыценах, парваны плакат...
Цьмяны пагляд ацалелага цудам партрэта...
Час не павернецца... Дый і ня трэба – назад.

Выйдзі адсюль, з апаганенай цёмнай грабніцы.
Хто вінаваты – ня думаць пра гэта лягчэй...
Ветах запаліцца яснаю свечкай грамніцаў.
Зь вёскі чужой ты паедзеш як можна хутчэй.

* * *

*“Мальмазыю скромно піялі,
горелочку дзюбалі...”*

Прамова Мялешкі

Налі старой мальвазіі, браток,
У кубкі, што яшчэ не скралі госці.
З апошняй скрыні збіты ўжо замок,
І рэха па пустых пакоях ходзіць.
Што шкадаваць! Літвы – ужо няма,
Царквы няма... Гарыце, нашы душы!

Старая шляхта гіне па дамах,
М іншаземным каралям не служыць.
Ты кажаш – біцца? З кім, і за каго?
За гэтых перахрэстаў-уніятаў?
За Беларусь не тупнуць і нагой.
Сычаць па-ляшску ўсе вакол, як гады.
Ні шэлега ў казну не забяруць!
Усё змарную – хай дзядам не спіцца!
Пакіну толькі шаблю...
Не ў пару
Нас, пэўна, нарадзіла бліскавіца.
Апошні кубак свой раструшчу сам,
Як герб раструшчаць на маёй магіле...
Мальвазіі пакуль хапае нас,
Памром – лічы, і Беларусь забілі.

БАЛАДА ПРА ЧОРНЫ ШОЎК І БЕЛЫЯ КАРУНКІ

1
Яна апрацаецца ў чорны шоўк –
Ні золата, ні каменяняў.
Карункаў бель абпалае зрок,
А твар цудоўны – ня меней.
А як засьпявае – растане лёд,
А рухаецца – што фея.

За гожаць хваліць яе народ,
Але за розум – ня меней.
Пры каралеўскім тлумным двары
Зашмат прыгод куртуазных.
Але пра яе ніхто гаварыць
Благога ня змог ні разу.
Шчасьлівы, горды яе супруг!
Няма дабрадзейней жонкі.
І кавалераў радзее круг,
І шлюбны блішчыць пярысьце накі.
«Ня бачыў сьвет такой скупінды!
Ня хоча шчасьцем дзяліцца!»
Сьмяецца Равіч, пан малады,
Ян Равіч, вясёлы рыцар.
«Ня быць мне рыцарам больш, калі
Той чорна-белай сарокі
Ды не злаўлю! Паглядзець карціць
На скарбы пад чорным шоўкам!»
І кінуў кубак пад стол юнак,
Ізноў засьмяяўся звонка:
«А я пакахаю цябе ня ў знак,
О, пані маршалка жонка!»

2
Скарыць жаночае сэрца – што
Прасьцей! І рэцэпт вядомы:

Напоўні кветкамі ейны дом,
Сьпявай, балбачы бяз стомы,
Прыкінься расчараваным ці
Дражні таямніцай страшнай.
А больш ці менш на грэх у жыцці –
Каму з маладзёнаў важна!
Сьвятлае горад і цёмны брук
Ад квецені веснавой.
І гасьне лютні пяшчотны гук
І неба над галавой...
«Я сотні вершаў табе складу,
Вянок зь іх табе саўю.
Тканіна чорная – на бяду,
Прымі жар-барву маю!»
На паляваньні ці на імшы –
Ян побач з Пані сваёй.
«Або даб'юся – або ня жыць!»
Зьмяшаўся агонь з крывёй.
І вось паклікала юнака
Чароўная Пані ў дом.
О, шоўк бліскучы, нібы рака!
Карункі – як сьнег зь ільдом!
Страчае пані Яна сама,
Прыветная, як заўжды.
І згадкі страсьці ў вачох няма,
І ўсьмешка, як у сьвятых.

«Ты сьціплыя вартасыці ўсе мае
Уславіў, рыцар, наўздзіў.
І гэта права табе дае
Пабачыць, што ты ўзьлюбіў...»
Аплік за аплікам...
Шаўковы шнур
Упаў на белы дыван...
Гарсэт расхінаецца...
Патануў
У жаху сьмяротным Ян.
Пад чорным шоўкам пабачыў ён
Хваробы страшной сьляды.
Барвовы, аж да касцей, агонь –
Згараюць у ім гады.
А пані пранікліва юнаку
У вочы глядзіць – і кажа:
«Страшыся, Яне, толькі граху.
Сьмерць, хворасыць – гэта ня страшна».

З
Душа – саламандра.
Агонь пакут
Яе незвычайна жывіць.
Як цяжка выбраць шлях юнаку.
Як лёгка зьмяніць ці кінуць.
Ян Равіч, дзе ты?

І келіх твой
Прыўлашчаны і дапіты.
А маладосьці хмяліць напой,
Як вочы Мадонны Літы!
Пакуль зацішша між войнаў – пі,
Гуляй, маладая шляхта!
А хто ў двабоі каго забіў,
Зьвёў жонку – помніць ня варта.
«Ці чулі, панства, а Равіч наш
Вясёлы – мніхам зрабіўся!» –
«Вось гэта вестка! Хоць стой, хоць ляж,
Хоць тройчы перахрысьціся». –
«Дальбог, ён праведнік і мудрэц,
Алхімік і лекар знаны.
І празь які ён прайшоў чысьцец?
Ці повідам апантаны?»

4

Квітнее зноў каралеўскі сад,
І зоры цямней пялёсткаў.
Чаму вярнуўся ты, Яне, брат,
На гэты чароўны востраў?
Такі знаёмы калісьці дом,
Балкон, дзе Яна стаяла
І чорна-белым цнатлівым сном
У промнях бяды растала...

«Вядзіце да Пані мяне хутчэй,
Я – лекар з краёў далёкіх.
І той агонь, што яе пячэ,
Стушу у імгненьне вока.
Ну што ж стаіце вы, як слупы?
Я вылечу вашу пані!
Я цэлы сьвет абышоў, каб быць
Са сьмерцю змагацца ў стане!
Ах, бель карункаў!
Ах, чорны шоўк –
Каханьня майго аздобы!» –
«...Ты многіх вылечыць, рыцар, змог
Ад гэтай страшнай хваробы.
І многіх вылечыш на зямлі
І словам Божым прасьвеціш.
Ды пані нічога больш не баліць.
Ёй шчасна ў інакшым сьвеце».
І мніх раптоўную змог тугу.
«Што ж, стрэчу яе ў інакшым!..
Я помню – «Страшыся толькі граху.
Сьмерць, хворасьць – гэта ня страшна».
Я далучыўся боскіх сьвятынь,
Іду да сэрца Прыроды...
Я не шкадую, што назаўжды
Са мной – два колеры цноты!»

Прывялі аднаго.
Ён калісьці ўсе грошы растраціў,
Каб спагаду прыслужніц сваёй каралеўны купляць.
Як ірваўся юнак да амаль недаступнае мэты!
Ён, нязваны, прыйшоў і да ног гаспадыні прыпаў...
Нават схоплены – ёй усміхаўся аддана і сьветла
І падчас катаваньня адно пра каханьне казаў...
А цяпер ён глядзіць так сурова, дакорліва гэтак...
– Вольным будзь! Мне служы, пра каханьне сваё
раскажы...

Адмаўляецца ён:
– Я пракляты цяпер перад сьветам.
Больш за маці дзяўчыну любіў, што ня мела душы.
Задрыжэлі жамчужыны на каралеўскай сукенцы,
Быццам зоры на срэбнай, міглівай паверхні вады.
Новы рыцар зайшоў...
Быў ён воем чужым, іншаверцам,
Ён адверг сваю волю, бо сьвет без каханьня – пусты.
Як ахвотна калісьці сыходзіў у ноч сутарэньняў,
Толькі б ведаць, што побач – заваба яго і туга...
– Недарма ты пакутваў... Будзь вольны.
Будзь служка мой верны!
– Я пракляты... Я больш за Радзіму жанчыну хахаў...
Пацямнелі ад гневу цудоўныя ўладныя вочы.
Палавінкі карункавай хусткі ляглі на дыван...
Вось і трэйці палоньнік да Мары мінулага крочыць.

Самы дзёрзкі з усіх, на забойства пайшоў, на падман.
Ён – адзіны, хто змог у абдоймах каханую сыціснуць,
Пацалунак сарваць зь яе вуснаў – цаной у жыцьцё...
І цяпер пасьміхаецца, як і раней, непакісны...
– Помніш тое імгненьне і страсьці сьмяротны
касьцёр?
– Я пракляты таму, што каханьне над годнасьцю
ўзвысіў.

Што цяпер шкадаваць?
Усё роўна была – вышыня.
Мы старэем, каханая...
Нельга вярнуцца ў «калісьці».
Ты дарэмна прыдумала мару сабой падмяняць.
Недаступнасьць была для красы непаўторнай
аправай.

А любая жанчына каштуе жанчыны, павер.
Заставайся легэндаю, песьняй, цнатліваю казкай.
Мы старэем, каханая...
Трэба зьмірыцца зь «цяпер»...
...У высокім палацы на высьпе самотна заўсёды.
І гавораць, што хутка там будзе жаночы кляштар.
З чарапічнага даху змываюць дажджы пазалоту,
І лясы абступаюць шумлівай сьцяною абшар.

А вы хто такая?
Я вас не прыдумваў.
Вы – з мроі чужой.

Заблукалі вы, мусіць,

Маім паэтычным заваблены сумам.
У белае мары я не апранаю.
Ласкавая пані,

зьмяніце адзеньне...

Сьцяжыну да дому майго замятае,
Нібыта навек апусьцелую сцэну.

УСПАМІН

Бізантыйскія пярсцёнкі
Абвіваюць яе пальцы,
І з карункаў чорных вэлюм
Яе вочы захінае.
У вушах – жамчужын гронкі,
А спадніцы – як палацы.
А вачэй яе – ня помню,
Голас не прыпамінаю.
Помню толькі –
Бранзалеты са смарагдавай аздобай,
Дыямэнт на дыядэме,
Дыямэнты на абцасах,

Дыямэнты на манжэтах –
Быццам дажджавыя кроплі.
І высокую прычоску,
І апошнюю абразу...
Што ж кахаў я? Што я бачыў
За завесаю бліскучай?
Толькі рэчы, толькі тое,
Што за грошы прадаецца...
А спадніцы шаргаталі –
І было душы балюча.
А зьвінелі бранзалеты –
І чамусь палала сэрца.

ДВА САЛАЎІ

Калыханку зямной прыгажосьці і смутку
Салавей імператару больш не сьпявае,
Ціха круцяцца колы –
нягож не па бруку,
Па разьбітых дарогах каханага краю.
Для вандроўных артыстаў закрыты сталіцы.
Толькі штучныя птахі ня ведаюць межаў.
Сьветлы князь на мядзьведзях па солі імчыцца,
Ад халопскіх «віватаў»
уздрыгваюць вежы.

Лепей збочыць.
Ня ў княскіх аздобленых клетках
Салаўіная песня ліецца на золку.
Кальхае дарога загадку Сусьвету,
Нашы колы грукочуць
ад баляў далёка.
І блазенскі Хрыстос
у вазку балаганным
Сам сабе крыж рыхтуе
і марыць пра зоры.
Завадны салавей распыяе старанна
У палацавай мёртвай замкнёнай прасторы.

АМЯЛА

Дзядоўнік чарнее на сьнежным сувоі,
І месяц блакітнае сьйва струменіць.
І крочаць маўкліва жанчыны і воі,
І крочаць маўкліва старыя і дзеці.
А той, што наперадзе, серп уздымае,
А ён – залаты і бязьлітасна востры.
А той, што наперадзе, – дрэва шукае,
На ім амялы распускаюцца зоры.
Чый род разжывецца чароўнаю кветкай –
Ня здужае вораг, ні морак, ні сыцюжа.

І той, што наперадзе, дрэва прыкмеціў,
Ён ведае словы і чары парушыць.
А сьнег пад нагамі рыпіць непрыязна,
І месяц халодны, як мёртвае вока.
Напэўна, агмені апошнія гаснуць
У хатах, пакінутых недзе далёка.
А холад кранае за целы, за сэрцы,
І плачам бязгучным зайшлося малое...
Сагрэцца, спыніцца... Спыніцца, сагрэцца...
А лес набліжаецца вельмі паволі.
А той, што наперадзе, серп прыўзьнімае,
І зьзяе ляза маладзік сьмертаносны.
І кветку чароўную племя прыдбае,
Ахвярай ля дрэва абраўшы кагосьці.
Затое жывым – амяла дастанецца.
І людзі маўкліва пад месяцам крочаць.
І той, хто наперадзе, ціха сьмяецца,
І зьзяюць яго невідучыя вочы.

* * *

Дзень высыхае, як сьляза.
У сьне стамлёным патанаю.
Жыву на вастрыі ляза.
Дождж не праліўся на Данаю.
Ня здарыцца нічога тут –

Ні добрага і ні благога.
І не паверыць сьведкам суд,
І не памілуе нікога.
Нашто, дакуль цягнуць свой лёс
Па гэтай кальцавой дарозе?
Няма ні дзён, ні чыстых сьлёз,
І меч ржавее на парозе.

* * *

Паўстане з хваляў часу Авалон,
Праб'е на вежы замкавы гадзіннік.
Сівы кароль парушыць доўгі сон,
Змахне пальчаткай з твару павуцінне.
І будзе ўсё, што зоры прадраклі.
Зноў рыцарам царыць у гэтым сьвеце.
Настане справядлівасьць на зямлі,
Маленькай, недагледжанай планеце.
Кароль уздыме рыцараў сваіх,
І подлы люд змяшаецца з гразёю.
Але няма між выбраных – дваіх,
Дзе каралева і найлепшы з вояў?
Таёмнай жарсьці грэшнай у палон
Яны калісьці трапілі навечна.
Ня ўстануць да жыцця
На іх праклён,

І больш ніхто іх аднасьць не аспрэчыць.
А як любіў кароль чароўны бляск
Яе вачэй і ціхую пяшчоту
Яе далоняў... Быццам першы раз,
Узрушваў кожны самы лёгкі дотык...
Але – ня мог яе не асудзіць
Ён, хто закон і помсту ўвасабляе.
І засталася ў прывідным жыцці
Яна, бясплотны цень...
Але – кахае,
Кахае – не яго...
Навошта – суд,
Які ня можа шчасьця даць нікому?
Навошта жыць, калі яна – ня тут
І нельга не аддаць яе другому?
І выпусьціць кароль іржавы меч,
І счэпіць на грудзях знямогла рукі.
І мантыя спаўзе з шырокіх плеч,
Суцішацца ўсе колеры і гукі.
У цемру зноў сыходзіць Авалон,
І засынаюць рыцары і коні.
І не парушыць болей іхні сон
Ніякаю малітвай аніколі.

АПАКАЛІПСІС

Пакіньма размовы.
Планэты выстройваюць крыж.
Анёл пралятае, няўважна губляючы пер'е.
І кожнага ноч ахінае – хто верыў, ня верыў.
Крыж зьяе на небе.
А ты – у пакоі – маўчыш.
Апошняя кропля прымусіла ўпасыці пацір.
Далёкая хваля нахлыне калісьці на горад.
А нехта цалуе, рабуе, разумна гаворыць,
І ў «Атласе сьвету» старонкі працёрты да дзір.
Мы там не сустрэнемся, дзе апынёмся пасья.
І нашы анёлы зьнясуць нас на розныя зоры.
І ў вокны вось-вось, як магілышчык,
пастукае мора.
Твар сонца закрыты.
Асьлепая гіне зямля.
Зьвер з хваляў выходзіць.
А мы ўсё маўчым і маўчым.
У цёмнай кватэры, у цёмнай хвіліне зацьменьня,
Пакуль пераплаваюцца ў цемру адзіную цені.
Архангел чакае.
І кроў у яго на мячы.

* * *

Партрэтаў цёмныя ясныя аблічы
Мяне праводзяць у цудоўны свет,
Дзе я, нібм няўдалы паляўнічы,
Палюю на нязлейсныя санег.
У шыву стукне дождж халоднай лапай,
І абуджуся ад сваіх нябёс.
І цёмныя партрэты над канапай
Напапалам падзеляць сон і лес.
Я ўсё блукаю ў тым бясконцым лесе,
Дзе Дант знайшоў сабе правадыра.
А цёмныя партрэты ў паднябесі
Мне пазначаюць шлях да алтара.

ДЫЯЛОГІ З САРТРАМ

1
- Мае ўспаміны — быццам залатоўкі ў кашальку, падораным д'яблам: адкрыеш яго, а там сухое лісце...

Спадар! Страшныя настаюць часы,
Бо сапраўды часоў парвалі сувязь.
А слуккія звязаны паясы
У вузел.

Як быццам мы гісторыю сваю
Прыдумалі, стварылі моцай волі.
Чароўных Дам, і рыцараў, і ўсю
Узвышаную споведзь, сноў спатолу.
Таму што аказалася — забьць
Так лёгка - быццам не было нічога,
Як быццам памяць — не ланцуг, а ніць,
Як быццам бы - ад д"ябла, не ад Бога.
Спадар!
Няўжо мы ўсё яшчэ жывем?
Ты бачыш твар у люстры?
Я — не бачу...
Мы мелі столькі казак і паэм.
Хлеб дыхаў на сталі яшчэ гарачы,
Застаўся толькі слабы водар.. Хто
Забраў дабро астатняе ў галодных?
А можа, быў пустым заўсёды дом,
І толькі вецер жыў у ім халодны?

2

— У хвілю агоніі чалавек здольны стаць
вышэй самога сябе...

Ну што, спадар, здаецца, кропка?
Хоць ты на крыж царквы ўспаўзі -
Не будзеш так навідавоку

У Бога і зямной гразі.
Вось мы паселі — вочы ў вочы—
І целы страцілі вагу.
Так за апошнім сонцам сочаць.
Табе не страшна?
Мне — крыху...
Спадар! Цераз сцяну - базары,
І там ва ўсіх - адзін тавар.
Не прадасі там нашы мары
І нашых душ бязважкі пар.
Няма куды нам выйсці з дому.
Мы - у аблозе назаўжды.
Дарэмна колішні знаёмы
У дзверы стукае сюды.
Ён — па-за колам,
Мы - у коле,
Якое ўсё вузей, вузей...
І з кропкі нам пачнецца воля.
Але - ужо не між людзей.

3

— У скручаных пальцах мільгае сільвет
чырвовага караля, пасля караля абарочваюць
тварам уніз, гульня працягваецца...

Лёс - гэта лесвіца, з якой

Сысці няможна - толькі ўпасці.
Кладзецца тварам ўверх кароль
Казырнай, самай грознай, масці.
Хто на яго адкіне цень?
Ён мае права быць наверх!
Мінае ноч, мінае дзень –
І карты — у кішэні смерці.
Не перабьць, не падзабыць
Канна гульні - не мае сэнсу
Твой колер, вартасць, прага жыць –
Жыццё пайшло ў другую п'есу.
Спятае рукі жарсці жар,
Знікае бояць спатыкнуцца...
Хоць ты ўтрымай мяне, спадар,
На гэтай вузенькай прыстунцы!

4. — *Беспрычынная ўсё — гэты парк, гэты
горад і я сам...*

Як спалучыць сябе з жыццём,
Разбіць вакол шкляныя сцены?
Не намі збудаваны дом,
Які злівае нашы цені...
Спадар! Што — розуму сіло
Таму, Хто — усяму прычына?

Кляйна няма - "дабро "ці "зло".
Узважваць лёсы немагчыма.
Усё - ва ўсім, і меж няма
Ты - гэта я, і ўсё брыдота.
Усе адрозненні - спадман.
Сусвет - грызненне ідыёта
Для лялькі, што парвала ніць,
Якой яе вадзілі зверху.
Так, лялька вольная...
Ляжыць,
Не вартая ні слёз, ні смеху.
Няма адгадкі. Ёсць - адказ,
Даўно вядомы — і забыты.
І нехта прыўзнімае нас
Убачыць рая краявіды.
А нас цікавіць той агонь,
Што ў спратах плавіць хвілі-кулі..
Мы — безнадзейныя...
І скронь
Не сівізна, а кроў кранула.

ПАІГРЫМЫ

Разьдзьмуў у верасе жарынкi вецер.
Як зоры, зьяюць сэрцайкі шывшын.

Ідзём, ідзём, адзіныя на сьвеце,
Хто вечны адпачынак заслужыў.
Нас не прыпыняць ні кілімы кветак,
Ні колкае кустоўе, ні дажджы.
Сьвята сьляпое прасявае вецер
На шлях і прыдарожныя крыжы.
Мы – пілігрымы.

Ад сьвятой мясыціны

І да сьвятой мясыціны цягнем шлях.
Мы быць живою ніткаю павінны,
Што вераю зьнітоўвае прасьцяг.
Прыпынімся – расколіна ў сусьвеце
Зьмяеў паміж людзьмі прабяжыць.
І мы ідзём, пакуль сьпявае вецер,
Пакуль магчыма паміраць і жыць.
І што з таго, што ў Бога на далоні
Ня сьвятасьць наша – пачуцьцё віны.
Бо мы ідзём, і дождж ліе халодны
Праз нашы недагледжанья сны.

* * *

Халодны сум. Сціскаецца ланцуг
Начных агнёў вакол пустога храма.
Анёл мой спіць. А я не веру ў цуд,
А проста бачу прывід Чорнай Дамы.

Чаму б і не? Я - прывід, ці яна –
Абедзьве ў гэтым свеце чужаніцы.
Дзе за вакном - не неба, а сцяна
Суседняй прымітыўнай камяніцы.
Струхлела плоць. Забыў мяне кароль.
А пан Твардоўскі, некрамант славыты,
Свянцоную вакол рассыпаў соль —
І не прайсці на вечныя пакуты.
У гэтым свеце, дзе камень і сталь,
Дзе гандляры і воі дзеляць поле,
Чароўнай Дамы рамантычны жаль
Мізэрны ў параўнанні з нашым болям.
Але яна і я - у ланцугу,
Адным — цераз вякі, цераз каханні.
Кароль прымае грэбліва руку,
Але найпышна зладзіць пахаванне.

* * *

Навальніцу першую страцаць
Без капелюша, Панове, трэба.
Вось маланка, як лязо мяча,
Разразае шчыт блакітны неба.
І, магчыма, лепш не разумець
Чалавеку сведамасцю кволай,
Што ў ягоным целе дрэмле смерць
І ў свой час штурхне яго пад кола.
Можа быць, прыроды шумны пір

Для таго й задуманы, каб сведчыць
Пра вялікасць вечнага — і вір
Мітусні штодзённай чалавечай.
Я нап'юся ліўня - можа быць,
Не кіслотны ён і не атрутны.
Б'е пярун — і я жадаю жыць.
Устае за коламі трыпутнік.
Высахлай расе — з'явіцца зноў.
Страчанай надзеі — аднавіцца.
Я з адкрытай галавою зноў,
Як даўней, страчаю навалніцу.

* * *

*Халодныя духі! Сёння вас запрашаю да сябе,
вашай хачу дапамогі, хачу быць падобны да вас і
пагарджаць сьветам!*
Шляхціц Завальня

Халодны агонь, што вандруе на сьвеце маім,
Няверны, як брат, і спакусны, як водар мелісы,
Ніяк не спаймаю на лапінах чорных адліг,
Ніяк не злаўлю на распаленым жнівеньскім прыску.
Халодны агонь... Ён прылашчыць, і будзе спакой,
Бясстрасная думка ўвесь сьвет мітусьлівы

прыўлашчыць.
Пякучае польмя, што безупынна са мной,
Суціхне — і болей ня будзе нясьцёрпна гарачым.
Шукаю агонь — і баюся аднойчы знайсці.
Уладных людзей таямніцу раскрыць не жадаю.
Халодны агонь прабягае па жоўтым лісьці
І ў шыбах багатых кварталаў, як здань, прападае.

ЛІРНИК

І ня трэба дваіх — каб пачаць...
К. Каліноўскі

Дарога мая — ад цяпла да цяпла —
Празь белае сэрца зімы працякла.
Далёкія бомы, і блізкі агмень,
І хлеба кавалак, і шчасьця прамень.
І продкавы цені, і чысты абрус,
І слаўная песьня твая, Беларусь!
У панскіх палацах ці ў хатцы сьляпой —
Дзіцячыя вочы гараць прада мной.
На пляцы, на хутары, плацяць ці не —
Зайграю — і ў небе штандар шугане,
Зайграю — і ўспомняць свой род слухачы.
А ты, маё цела, трывай і маўчы,

Таму што дарога – ад болю – ды ў боль,
І ў стозе начуе жабрацкі кароль,
І ў Бога начуе дух ліры яго.
І хопіць, каб край абудзіць, аднаго.

ШЛЯХТА

Першы сьнег над мястэчкам,
І мерзнуць званы на званіцы;
І ў маленькі маёнтак зьязджаецца шляхта на баль.
І глядзяць з-пад рукі на паненак здаля маладзіцы –
Люд мясцовы, загадкавы, просты, як белы паркаль.
Мы жывём, нібы прыхадні тут, – шляхта, кветкі-
прыкрасы.

Пакаленні змяняюцца – тыя ж бязродцы растуць.
Што за людзі жывуць тут? Якія тут рэчкі і краскі?
Што за песьні пяюцца? На мове якой нас клянучь?
Невядома. Бліжэй нам гэроі пагаслай Элады
Ці маркізы парыжскія, нават расейскі разбой...
І ня нам напяваюць балады пушчанскія шаты,
Абыходзіць дамы нашы лірнік з пагардай сьляпой.
Як расплоцяцца горка за гордую пыху нашчадкі,
Як завянуць яны на зямлі, што ня стала сваёй.
Выцьвітаюць, як душы, кляйнодаў старыя пячаткі,
І зьмяшаецца сьмерць назаўсёды з блакітнай

кывёй...
І ляцяць над мястэчкам іскрыстыя Штрауса вальсы,
А званы на мясцовай званіцы цяжкія, як лёс.
Не заўважаць вас нават, бязродныя кветкі-
прыкрасы,
У гнілой каляіне ад бедных сялянскіх калёс.

НЕДАГНАЛІ

Пераплеценае голле
Прасявае зоркі долу.
Чалавек, спазнаўшы волю,
Пад кустом начуе голым.
Сна анёл над ім не ўлыдны –
Бо трымаюць рукі крэпка
Левая – штандар памяты,
Правая – старую стрэльбу.
Стомаю раскрыжаваны,
На зямлі сырой і цёмнай,
Дрэмле Богам пакараны,
Дрэмле Богам улюбёны.
А праз голле ззяюць зоры,
А пагоня вузіць кола.
І зямля – як мокры порах,
І ў тумане слепне золак.

Ганчакі ляцяць зацята –
Паляванне ўрэдзь такое.
Зноў крывёю гасяць зваду.
Ды не зваднікаў крывёю.
Бліжэй, бліжэй брэх і стрэлы.
Вось і мэта, і ахвяра.
Ды чырвонае на белым,
Белым, белым сохне твары.
Вольны зараз назаўсёды
Чалавек, раскрыдаваны
На зямлі сваёй халоднай,
На зямлі сваёй праданай.
І адзін у пагоні моўчкі
Адцягнуў сабак, што рвалі
З мёртвых рук штандар прамокры.
Не дагналі!
Не дагналі...

* * *

Што тут паэт? У гэтым сквапным сьвеце
За тое плацяць, што нясуць у дом.
А вершы – гэта зоры, гэта вецер,
Імгненне, што застыла пад сьцілом.
Што можам паказаць мы багацеям?

Ня твар багіні – толькі лёгкі сьлед.
Не напалохаюць гэрояў цені,
Якія ажыўляе кіфарэд.
Таму паэт – жабрак і ёсьць, і будзе,
Хаця ўладарыць Апалон над ім.
Але, калі загіне горды Рым,
Па нашых вершах Рым спазнаюць людзі.

Віктар Шніп

Воўчы вецер

вершы

* * *

Канчаецца дваццатае стагоддзе,
Нібы жыццё канчаецца зусім,
Нібы над вогнішчам аціхлым дым,
Нібы дарога на вясновым лёдзе,
Канчаецца дваццатае стагоддзе.

І ты глядзіш на свет, як дамавіну,
Дзе шчэ не ўсё змярцвела, адцвіло,
Дзе нашых дзён самотнае святло
Анёлыносяць Богу, быццам гліну,
І ты глядзіш на свет, як дамавіну.

Канчаецца дваццатае стагоддзе,
Нібы ў пустэльні шлях за небасхіл,
Нібыта з-пад вазоў дзядоўскіх пыл,
Нібыта крык у знішчанай прыродзе,
Канчаецца дваццатае стагоддзе.

НЕ КАЖЫ...

Не кажы, як вар'ят, што абрыдзела жыць.
Аднагодкаў тваіх больш за сотню ляжыць
Пад крыжамі счарнелымі і без крыжоў.

Не кажы, бо аднойчы не прыдзеш дамоў.
Не кажы, што стаміўся ад гэтай жуды,
Бо на дрэвах стамляюцца ў восень лісты,
Бо стамляецца вецер...

Не кажы, не кажы!
Смерць жыве нечаканая ў вострым нажы,
У пятлі, у вадзе, у пякелным агні,
у цямнюткай начы і ў асветленым дні.
Не кажы, як вар'ят, што абрыдзела жыць,
Бо і так да цябе твая смерць прыбязыць.
Не кажы, бо пачуюць ля вокан віжы,
Не кажы,

не кажы,
не кажы...

* * *

Нашы не прыйдуць, бо нашых няма,
І нам чакаць іх з табою дарма.
Ім не вярнуцца. Адкуль і куды?
Ім не вярнуцца ніколі сюды
Так, як ніколі не вернецца дым
Да папялішча назад, дзе сядзім,
Нібы трава, што шуміць да пары,
Покуль завеі няма на двары.
Покуль снягамі ўсё не замяло,

Снег успрымаецца нібы святло,
Што асвятляе апошнія дні,
Дзе мы з табою, як на далані
Бога, якому сябе аддаём,
Быццам лісцё,
што ляціць над агнём,
Вогненнай смерці сябе аддае,
Не разумеючы сэнсу яе...
Нашы не прыйдуць,
бо нашых няма,
Нашы не прыйдуць,
бо заўтра зіма...

* * *

Ты ўцякаеш... Куды? Сам не знаеш,
Бо галоўнае – зноў уцякаеш
Праз лясы, праз палі, праз балоты,
Як ад ценю, ад мёртвай самоты.
Уцякаеш, як вены ўскрываеш,
Як сябе на шматкі разрываеш
І крывёй заліваеш свой шлях
На траве, на вадзе, на пясках,
Дзе ўжо ўслед за табою бягуць
Маладыя ваўкі і нясуць
Адзіноту сваю, як штандар,

І бушуе трава, як пажар,
І ўскіпае вада, нібы шкло,
І пясок на шляху, як святло,
Што з парэзаных венаў сцякае.
Уцякаеш, як звер, уцякаеш,
Цішыню, нібы лёд, разбіваеш,
І твой цень, як вада, затапляе
Тых, хто ўслед за табою ўцякае
Праз палі, праз мясы, праз балоты
Ад уласнай, як смерць, адзіноты,
Ад жыцця, што прыгожым завём,
Ад жыцця, у якім мы жывём,
Як трава, як вада, як пясок,
Як загнаны сабакамі воўк...

* * *

Вы стаміліся жыць у самотнай краіне.
Жыць паэту нялёгка, тым болей – жанчыне.
Вы стаміліся быць адзінокай, як крык
Над дарогай, дзе кожны да цішы прывык,
Над дарогай, што ў ціхае заўтра вядзе,
Па якой мы ідзём, як пльывуць па вадзе
Беларускія кнігі з ачужэлых дамоў,
Дзе для нас не было і не будзе сяброў.
Вы стаміліся жыць у халоднай краіне,

Як забыты палярнік у моры на льдзіне,
Што, як сон, растае кожны дзень, кожны міг
І дзе сонца ўзыходзіць, але не для ўсіх.
Вы стаміліся жыць. вы стаміліся быць,
Вы стаміліся шэрае неба любіць,
Дзе заўсёды ёсць хмары, дзе заўсёды ёсць выш,
У якую мо заўтра душой адляціш
І за гэту краіну, і за гэтых людзей,
Што сягоння смяюцца з самоты сваей...

* * *

У суседняй краіне вайна.
Ну а ты тут памёр ад віна,
І цябе закапалі ў зямлю,
Для якой ты ні разу «люблю»
Не сказаў, бо любіў ты без слоў,
Як віно, гэты пошум лясоў,
Гэта поле, дзе сёння больнэг,
Гэты пыл над самотай дарог,
Дзе бадзяўся з рання да цямна...
А ў суседняй краіне вайна.
Ты ляжыш у бацькоўскай зямлі.
А ў суседзяў даюць медалі.
Ты памёр. Ты памёр ад віна.
А ў суседняй краіне вайна.

* * *

Гэты свет, дзе мы з табой жывём,
Як сасуд напоўнены агнём,
Коціцца з біблейскае гары
Па прамым шляху ў тартарары.
І няма каму яго спыніць.
Ён, як куля кілера, ляціць.
Хоць камусьці гэта проста смех,
Хоць камусьці гэта проста снег
Ціха выпаў летам на траву,
На траву, дзе я з табой жыву,
Як мурашкі, для якіх трава
Гэта ле, а светлы лес – царква,
У якой маліцца за жыццё
Сумнае, як жоўтае лісцё,
Што з табой да вогнішча нясём,
Як сасуд напоўнены агнём...

* * *

Адыходзіш ты не назусім,
Адыходзіш, як над полем дым,
Адыходзіш у нязнаны свет,
Дзе няма ні він, ні цыгарэт,
Без якіх ты б тут не жыў зусім,
Як без рымлян старажытны Рым,

У якім ніколі ты не быў,
Нібы на зямлі зусім не жыў.
І цяпер ты адыходзіш сам,
Нібы пад зямлю закліты Храм.
Адыходзіш, каб з'явіцца зноў,
Як з парэзанае вены кроў.

* * *

А мне восень ты намалявала,
Бы віно разліла залатое
Па сцяне, дзе мяне частавала
І піла за жыццё маладое.
І вісіць у пакоі карціна
Без цвіка на сцяне пажайцэлай,
Як над полем вісіць павуціна,
Што анёлам у неба ўзяцэла.
І гляджу, як на Храм, на карціну,
А карціна, як прывід, знікае
І з'яўляецца зноў праз хвіліну,
Нібы кроў праз бінты праступае
Праз сцяну, за якою нічога,
Толькі ціша і толькі дарога
Да цябе праз халодную восень,
У якой нас не будзе ніколі...

* * *

На вуліцы сонечнай скрыпка іграе,
Нібы адзінокі цыган памірае.
Падайце даляраў і ён аджыве
І пойдзе, нібыта агонь па траве,
Па чорным асфальце, нібыта па ночы,
Як зоркі, свяціцца ў яго будуць вочы.
І прыдзе ён, чорны, са скрыпкай у бар
І пусціць ён светла на піва даляр,
І скрыпка заплача ў руках, засмяецца,
І піва, як сонца, на стол разальецца,
І будуць жанчыны шаптацца: «Цыган...»
І будзе са сценкі партрэт, як баран,
Глядзець на вясёлых і сумных людзей,
А скрыпка ўсё будзе іграць весялей...

На цёмнае вуліцы скрыпка іграе,
Нібы адзінокі цыган памірае.

* * *

Балотныя людзі балотнай краіны
Любяць бананы і апельсіны.
на карце краіну шукаць нам дарма –
Гэтай краіны на карце няма.
Там хочучь як лепш для сябе і прыроды,

Вынік адзін і ва ўсім – як заўсёды.
Там могуць спрачацца пра тое, як жыць,
Жыць там даводзіцца – як набяжыць.

Балотныя людзі балотнай краіны
Знікнуць са свету аднойчы павінны.
Не шкода мне будзе балотны народ,
Шкода мне будзе лясоў і балот...

МОЖНА ПАМЕРЦІ

1

Можна памерці ў любую хвіліну
Проста па п'янцы, а не за Айчыну...
Можна памерці...
Ды хочацца жыць,
Як пасяя п'янкі расолу папіць.
Хочацца выйсці з сябе, як з кватэры,
І заблудзіцца ў завулках у шэрых,
Дзе ўжо ніхто і даўно не жыве,
Дзе на асфальце трава, як агонь на траве...
Можна памерці...
Як пыл з вакна сцэрці,
Можна памерці... Ды хочацца жыць,
Цень мой за мной, як Іуда бяжыць...

Хочацца жьць... Але можна памерці,
Быць у труне, нібы ліст у канверце...
Можна памерці...
Можна памерці...

2

Напішу вар'яцкіх вершаў – і памру,
А пакуль што моўчкі каву завару
Чорную, як вечар за маім вакном,
Горкую, як думкі перад вечным сном.
Тэлефон зазвоніць, бы разб'ецца ціш,
А ў разбітай цішы ты, як лёд, маўчыш.
Холадна ў кватэры і няма святла,
І згарэлі свечкі, як і дзень, да тла.
Напішу вар'яцкіх вершаў – і памру...

* * *

Зноўку змрочна, дажджліва, сцюдзёна і шэра
І за вокнамі дрэвы, нібы на кладах.
Мы сядзім у замкнутых ад свету кватэрах
І прад восенню ў нас, нібы сон, жыве страх.

І няма нам ратунку і няма для нас смерці,
Але й гэта жыццё, як пад ветрам лісцё.
І нясу я ў сабе, нібы ліст у канверце,

Што напісаны Богу, душу і жыццё.

Мы ў Еўропе жывём, а Еўропы не знаем,
І наогул: ці ёсць мы на гэтай зямлі?
Над Еўропай фанераю мы пралятаем,
І ў карцінах знікаем Сальвадора Далі.

МНЕ СНІЛАСЯ ВІЛЬНЯ

Як кветак букет на шляхетнай магіле,
Зноў Вільня маім уладарыла сном,
Калі мяне ў Вільню, бы ў Храм, не пусцілі,
Нібы гандляра, што гандлюе віном.
...Я спаў і прачнуўся і ўбачыў дарогу,
Якой мне да Вільні ісці і ісці,
Нібыта адвечнай дарогай да Бога,
Нібыта агню па апалым лісці
Да свечак у Храме, які пгчэ ствараем,
Якога няма і ці будзе зусім...
Мне снілася Вільня, як Храм перад раем,
Мне снілася Вільня, як Ерусалім.

* * *

Я вучыўся ў Расіі ў савецкай Маскве

Піць віно і любіць гэты свет за святло,
Што заплаўлена ў росах, блішчыць на траве,
Як у памяці тое, што ўчора было.

Я хадзіў па Маскве і не бачыў Масквы,
Той, што ў кніжках вялікіх вялікай была.
Я ішоў у царкву і выходзіў з царквы,
Як выходзіць цяпло з веснавога святла.

І шумеў, як кагал, Беларускі вакзал
І хацелася мне, як напіцца, дамоў.
І мне рускі паэт пра Расію казаў
І глядзеў на мяне з-пад манголаўскіх броў.

Той Расіі даўно ўжо на свеце няма,
Як і той Беларусі няма ўжо даўно.
І з Расіі да нас зноў прыходзіць зіма,
Мы ў Расію вязём свой тытунь і віно.

БАЛАДА ГОРАДА

Ты гэты горад не любіў ніколі,
Бо шэры ён, як крушня ў полі,
Дзе толькі, часам, груганы і вецер,
Як мроі, пралятуць.

Ізноўку вечар
На горад падае, нібы забіты,
І цемраю, нібы вадой, заліты
Не хутка горад выплыве на ранак,
Дзе ты, стамлёны, ад каханак
Вяртацца будзеш, нібы грэшнік з раю,
У камяніцу, дзе цябе чакаюць
Халодная пасцель і кубак кавы,
Як вугаль, чорнай і, як дым, гаркавай.
І дзень пачнецца, бы праб'юцца травы
Між камянёў, дзе груганы і вецер,
Дзе шкло разбітае, як зоркі, свеціць,
Не асвятляючы нічога...
Не асвятляючы нічога...

* * *

Вось і свята прайшло, бы ступылі святло,
І мы ўсе разыйшліся, нібыта цяпло
Ад віна па ўсім целе, па шэрай начы,
У кішэнях пустых ад кватэры ключы
Адшукаўшы, нібыта ўключыўшы святло
На праспекце ў дажджлівай, як восень, начы,
Каб вярнуцца дамоў, як вярнуцца з вайны
У кватэру, дзе толькі ёсць сцены адны
І вада, што на кухні ўсё з крана цячэ

І нічога яшчэ, і нічога яшчэ
Ты ў жыцці не зрабіў, каб пайсці на спачын
Ад прапітых сяброў, ад сцярвозных жанчын
І таму будзеш піць ты з-пад крана ваду,
Быццам вечнасці кроў, быццам восень-бяду,
Ад якой анікому нідзе не ўцячы
Па праспекце ў дажджлівай халоднай начы,
Бо ўжо свята прайшло, бы стушылі святло,
Дзе яго аніколі і так не было.

* * *

Гэты дождж, як пачатак патопу,
Што затопіць і змые Еўропу
І не будзе ні Мінска, ні Прагі, ні Бона,
І не будзе дзе сесці варонам,
Што сягоння лятаюць над намі,
Як над вулічнымі ліхтарамі
Матылі, што ад смерці ўцякаюць
І ў дажджы, як смяццё, адплываюць
У нябыт па канавах глыбокіх.
І праз дождж я іду адзінокі.
Парасон над сабою трымаю,
Нібы ў думках малітву чытаю,
Што ўратуе мяне ад патопу,
Што затопіць і змые Еўропу,

Дзе стаіць мая родная хата,
Дзе жывуць мае мама і тата
І Еўропа якім невядома,
Бо жывуць яны тут, яны – дома,
І дажджу ім павек не баяцца,
Ім праз дождж на дарогу ўглядацца,
Па якой разбрыліся іх дзеці
Па самотным, як могілкі, свеце.
Дождж ідзе, але ён перастане,
Сонца з хмараў усё-ткі прагляне,
Бо ў Еўропе стаіць мая хата,
Дзе жывуць мае мама і тата.

* * *

Віцэнту Дуніну-Марцінкевічу

Нятрэба чужога, нятрэба чужога!
Ні грошай, ні мовы, ні Бога, –
Нічога нятрэба чужога!
Мужык беларускі – мужык,
Ён слухацца пана прывык.
Ён з панам разумным – разумны,
Ды толькі вась пан нешта сумны.
І царскія ўлады – не рады,
Шпікі, як сабакі, ля хаты.

Якую ён школку трымае?
Няўжо ён законаў не знае?
А пану шчэ сніцца паўстанне
І верыца ў светлае ранне,
Ды толькі нятрэба чужога:
Ні праўды, ні волі, нічога,
Нічога нятрэба чужога!
...Вятры за вакном завываюць,
Снягамі агонь засыпаюць,
Дзе чуюцца крыкі і смех.
І сыплецца, сыплецца снег
На ліпу, на хату, на долю.
І свечка асвечвае волю,
Якой не было і ці будзе.
За вокнамі мроі і людзі,
Надзеі, бяда, спадзяванні
І белая, сумная пані,
Якая сустрэчы чакае,
Якая адна і святая
І ёй не патрэбна чужога
Ні сына, ні мовы, ні Бога,
Нічога чужога, нічога!

* * *

Нібыта з вечнасці туман, апошні снег

Ляціць на белую, як смерць, зямлю.
І ў лёце снегу чуецца анёльскі смех,
І слова чалавечае «люблю».
І ты ідзеш праз снег, нібы праз белы лес,
Які між намі быў, якога не было,
Які шумеў і ў шуме чуўся паланез
І з неба зорак капала святло,
І замярзала на ляту, і снег гусцеў,
І ў цемнаце двароў, бы ў бездані, знікаў.
І Марк Шагал над горадам,
як чорт, ляцеў
І жоўтае нам неба маляваў...

НА СТАНЦЫІ «НЯМІГА»

Выходжу з метро, быццам бы з таго свету,
Не свечку палю, а палю цыгарэту.
Той свет застаецца ў мяне за спіною.
Той свет, як ступенькі між мной і табою.
Ды я ўсё далей і далей па праспекце
Іду па асфальце, нібыта па Леце,
Дзе нам не сустрэцца ніколі з табою.
Той свет, як сцяна між табою і мною.
І ноччу святою ў цямрэчы перона
Мільгне электрычка, як човен Харона,

І кінеш пад ногі ты мне цыгарэту,
Нібыта запіску бацькам
з таго свету...

* * *

Ты ніколі не будзеш героем,
як не будзе сабака ваўком.
Ты памрэш са сваім гемароем
За пісьмовым, як нары, сталом.
І не будуць стаяць піянеры
Над труною тваёй на дварэ.
А забяруць з тваёй хаты паперы
І здадуць іх усе ў КДБ.
Але ж гэта ўсё будзе не хутка.
І табе сёння хочацца жраць.
Ды пажрала ўсё тут прастыпутка
І зліняла, каб не спакушаць.
Ды ўсё ж прыйдзе вялікі начальнік,
Можа заўтра, а можа праз год.
І падорыць табе ён гарбатнік
Хоць ты любіш вішнёвы кампот.
І ўжо ты са сваім гемароем
Будзеш сёрбаць гарбату штодня.
Ды не станеш ніколі героем,
Як ніколі не буду і я.

* * *

Сумна ўсё гэта, сумна ўсё гэта...
Цяжка на свеце без пісталета,
Цяжка на свеце, хоць ты памры,
Хоць ты атруты ўсім навары.
Сумна ўсё гэта, сумна ўсё гэта,
Быццам труна, труна для паэта
Жыць што не можа без пісталета,
Без пісталета, быццам без лета,
Лета, якое знікла даўно,
Як за капейкі ў крамах віно.
Сумна ўсё гэта, сумна ўсё гэта,
Ты дагараеш, як цыгарэта
Тая, што кінучь, плюнуць услед.
Не дапаможа і пісталет
Нешта каб здзейсніць, нешта змяніць.
І застаецца толькі – запіць.
Сумна ўсё гэта, сумна ўсё гэта.
Свет наш, нібы габрэйскае гетта.
Сумна ўсё гэта, сумна ўсё гэта...

* * *

Зноўку снегам засыпаны нашы дамы
І, як снежныя людзі, па вуліцах мы
Ходзім, быццам шукаем чаго ўжо няма.

І навокал, нібыта Еўропа, зіма,
Ад якой не схавацца пакуль тут жывём
І ў тралейбусе едзем, нібыта плывём
У жалезным чаўне, дзе нябачны Харон
Нас вязе між слупоў, як антычных калон.
І мне хочацца выйсці і следам ісці
За жанчынай, што ведае сэнс у жыцці,
За якое ўсё ж варта што міг паміраць
У каменных дамах, што, як горы, стаяць
У снягах, як самоце, што знікае вясной,
Калі тут да яе дажывём мы з табой.

А пакуль з неба сыплецца,

сыплецца снег,

Нібы д'яблавy смех,

нібы д'яблавy смех...

* * *

Іосіфа Бродскага томік чытаю,
Нібыта сяджу з ім за кружкаю чаю
У белай Расіі, якой я не знаю.
І дым цыгарэтны тут дымам Айчыны,
І шывіны ў вокнах, нібыта ільдзіны,
І сонца праз іх, нібы кроў, праступае,
Нібы за сцяною на скрыпцы іграе
Савецкі габрэй, што Айчыны не знае...

Мы розныя людзі, але мы пад Богам,
Як подпісы чорныя пад некралогам,
Як Броцкага вершы пад вокладкай кнігі
І як пад зямлёю няспешнасць Нямігі...

ТУТ

Што мы з'явімся Тут мы з табою не зналі,
Гэты свет несвяты мы Радзімай назвалі.
Ці раней мы жылі – мы не помнім нічога,
Як не помніцца мёртваму смерць і дарога,
Па якой ён прайшоў, бо ён мёртвы, як цені,
Што пад рэшткамі Храма сядзяць у скляпенні.
Мы з'явіліся Тут, як з'яўляюцца травы
На вясновай дарозе з Масквы да Варшавы.
Мы з'явіліся Тут, дзе ўсё сумна-часова,
Як туман, праз які толькі чуецца слова,
Што да Бога ляціць

і вяртаецца з Богам.

Мы з'явіліся Тут і нятрэба нічога
Нам на свеце цяпер, што Радзімай завецца.
Гэты свет, дзе жывём, быццам Божае сэрца.
Толькі ты не кажы, што ўсё дрэнна на свеце,
Толькі ты не кажы, бо пачуе нас вецер...

ВАЛУН

Прыкаціўшыся бог ведае адкуль
Валун грэецца на сонцы
Валун вышэй травы
І яго ўсе заўважаюць
Птушкі на ім адпачываюць
Як на востраве сярод зялёнага мора
Мурашкі даследуюць валун
Лічачы яго сваім збудаваннем
Пачатку мурашынай эры
Божыя кароўкі ўзлезшы на валун
Узятаюць успомніўшы пра сваіх дзетак
Што без іх засталіся на небе
Валун заўсёды ў цэнтры ўвагі
У яго трапляюць маланкі
Але валун не скардзіцца на свой лёс
Бо ён валун
Бо ён ляютнік
І яму не трэба нічога
Акрамя зямлі на якой ён ляжыць.

* * *

Зноў чорная кава, як лекі ад смерці,
У кубачку белым на шэрым сталe.

У шпыбу маю лісце кідаюць чэрці,
Каб я не пабачыў, што на памяле
Прыгожая ведзьма над Менскам лятае.
Прыгожая ведзьма, як смерць, маладая.

Палю цыгарэту і дым сіняваты
Плыве да вакна і паўзе па вакне.
Раней я любіў і віно, і гарбату,
Цяпер толькі кава суцешыць мяне.
Спакусная ведзьма над Менскам лятае.
Спакусная ведзьма, як ноч, маладая.

А я адзінокі, нібыта сабака,
Завыць адзічэла хачу і маўчу.
І чорную каву глытаю са смакам
І ў неба за дымам праз фортку лячу
Да ведзьмы чароўнай, што мройна лятае...
Вар'яцкая ведзьма, як я, маладая...

* * *

Змяя саграваецца ў змейцы,
А ў доме тваім – індзейцы
І ты на ўсё гэта глядзіш,
Нібы на далёкі Парыж,
Якому на нас напляваць

Ці хочам мы жыць, ці ўміраць.
Змяя саграваецца ў змейцы,
Сляза павісае на вейцы
І хутка ўпадзе на зямлю,
Якую таксама люблю
Не меней, чым ты і індзейцы...
Змяя саграваецца ў змейцы,
Як нашая смерць у віне.
І ты зноў смяешся з мяне,
Бо я малады і не знаю
Каго шчэ ў свой дом напускаю...
Змяя саграваецца ў змейцы...
Змяя саграваецца ў змейцы...

* * *

На белым прысаку зімы
Жывём, як пагарэльцы, мы.
І нашы шэрыя дамы,
Як рэшткі спаленай турмы
Стаяць пад небам нежывым,
Стаяць, як скамянелы дым.
І мы глядзім на гэты свет,
Нібы вар'ят на пісталет,
З якога ён заб'н сябе,
Не разумеючы ў журбе,

Што гэта смерць, што гэта тло,
А не анёльскае святло...
На белым прысаку зімы,
Як чорныя вароны мы,
Шукаем нечага, крычым...
І ўсё, як снег,
і ўсё, як дым...

* * *

Гэты дзень як твая адзінота,
Як разбітая пляшка віна.
Дождж шуміць за вакном, як лістота
Райскіх дрэў, што прыйшлі да вакна.

Гэты дзень як туман над ракою,
За якім не пабачыш ракі,
Што цячэ, як жыццё прад табою,
І знікае ў сухія пяскі.

Гэты дзень быццам тая дарога,
Што вядзе праз старыя клады,
На якой не сустрэнеш нікога,
Акрамя пальну і жуды.

Ты глядзіш праз вакно, як праз неба,

І нічога не бачыш за ім,
І табе анічога не трэба,
Як не трэба мне Ерусалім...

* * *

За вакном Еўропа і зіма.
Выпіць бы гарэлкі! Ды няма.
Ні гарэлкі, ні за што купіць.
Доўга можна жыць, калі не піць.
Фортку адчыню і закуру,
Каву для настрою завару,
Пазваню табе і раскажу,
Як адзін я ля вакна сяджу.
За вакном Еўропа і зіма.
Толькі еўрапейскага няма
Там нічога ані ў чым, нідзе.
З неба снег, як азіят, ідзе,
І няма яму канца зусім.
Нада мною цыгарэтны дым,
Нібы прывід райскага жыцця.
Снег ідзе, і ўжо няма смяцця
За вакном, і толькі снег, і сон,
І насупраць дом, як белы слон.

ВАЛАЦУГА

Не хадзіце за мной.
Анатоль Сыс

Вы за ім не хадзіце, бо ён валацуга
І ўсе словы яго – ад нячыстага духа.
Нават плача калі – ён смяецца слязамі,
Не хадзіце за ім, як казлы за казламі.
Ён не любіць усіх, вас прадасць за жанчыну
І вяльможнаму пану, і сабачаму сыну.
Вы за ім не хадзіце, і не трэба – за мною,
Я таксама яшчэ не адмыўся ад гною,
А ідзіце за тым, хто век будзе святым,
Што над вамі ўзляціць, як над вогнішчам дым...

І над вогнішчам дым узлятае, знікае,
І яго аніхто тут назад не чакае.

* * *

І выйшаў я з цямрэчы на святло,
І ўміг забыўся, што са мной было,
і між слядоў я не пазнаў свой след,
Бы толькі што з'явіўся я на свет.
За спінаю цямрэча, як сцяна,

Стаяла і знікала, і адна
Яна казалла мне, што я жыву,
І, ценом урастаючы ў траву,
Я піў святло, як дзікуны п'юць кроў...
Я піў святло, пакуль сцямнела зноў...
І я ў цямрэчы знік, нібы заснуў,
Нібы па горла брытвай паласнуў.

* * *

Нічога ў свеце вечнага няма...
І нават Храм – не тое што турма –
Аднойчы раптам мусіць разваліцца.

І можна гэтым суцяшаць сябе,
Знаходзіць штось анёльскае ў журбе.
А можна проста з раніцы – напіцца.

А можна проста жыць і сумаваць
І тое, што прайшло, – не шкадаваць,
Яно было як выпітая пляшка.

Нічога ў свеце вечнага няма...
Цяпло міне, пачнецца зноў зіма,
І будзе белы снег, і будзе цяжка.

* * *

Я не прывыкну да дажджоў ніколі,
Як не прывыкнуць душам да турмы,
Якія зведалі грахоўнасць волі
І помняць шлях ад дому да карчмы.
А дождж ідзе, як Божы суд, бясконцы,
І мёртвы бруд змываецца з зямлі.
І лісце жоўтае, як рэшткі сонца,
На чорнай, нібы некралог, раллі.
І я гляджу з вакна, як з дамавіны,
Якая ціха праз патоп плыве.
І я шапчу імя сваёй жанчыны,
Якая невядома, дзе жыве,
І любіць дождж. За што? Сама не знае
І знаць не хоча, бо кышчэ ідзе
І хвілю кожную ў нябыт знікае,
Як бруд, як лісце жоўтае ў вадзе.

* * *

Нашым дыханнем напоўнена неба,
І не ўцячы нам адсюль нікуды.
Зноў павуціны няўлоўнае срэбра
Светла плыве над прасторам жуды,
Панад травой, што даўно пажайцела,
Панад дарогаю, што зарасла...

І павуціна нада мной праляцела,
Як не ляцела і як не была.
І пахмурнела збяднелае неба,
І пачарнеў, нібы дым, даляггляд.
Нашым спакоем напоўніцца глеба,
Быццам апалай лістотаю сад...

* * *

Сто гадоў гарадской адзіноты.
А навокал дамы, як балоты,
Праз якія іду я да Храма,
У якім мая моліцца мама.
Я іду – і дарогі не знаю,
Я іду – і сябе ўспамінаю.
Сябе ўспомніць хачу маладога,
Ды ўсё бачу сябе нежывога
Без бацькоўскае хаты, без Храма,
Да якога ідэш ты таксама,
У якім твая моліцца мама,
У якой за дзяцей баліць сэрца...
І не можам з табой мы сустрэцца,
Бо навокал дамы, як балоты,
З павуціннем стагодняй самоты.
Ты ідэш – і дарогі не знаеш
І не знаеш за што праклінаеш

Ты мяне...

І ці дойдзем да Храма,
У якім наша моліцца мама?

* * *

Ад дурнога тлуму і народу
Мы з табою едзем на прыроду.
А вагон наш цесны, як магіла,
Нехта курыць, нехта п'е «чарніла»
І на ўсіх усім тут напляваць –
Хочаш ехаць дык умей трываць.
І мы едзем, як з таго мы свету,
І, камячучы ў руках газету,
я чытаю сумныя навіны
Пра ўраджай, даляры, магазіны...
І глядзім мы праз вакно вагона
На лясы, што шчэ ў лісці зялёным,
На палі, дзе дажынаюць жыта,
На канал рачны, што як карыта,
У траве на лузе шчэ блішчыць...
Сумна сёння ў гэтым свеце жыць!
А ўміраць не хочацца зусім.
Едзем на прыроду і маўчым.

* * *

Настрой такі, што ўсё няміла,
І шэры горад, як магіла,
Дзе мы, як прывіды, жывём.

І жоўты снег, і белы вецер,
І сонны, як хвароба, вечар
Душу апальваюць агнём.

Агонь жа не стушыць вадою,
Ён быццам крыж па-над царквою,
Якая ў памяці стаіць.

І я іду дамоў з работы,
І ўслед смяюцца ідыёты,
І сіл няма, каб іх любіць.

* * *

Мне з горада нікуды не ўцячы,
Як ад сябе нікуды не схавацца.
Замкну кватэру і згублю ключы
І, нібы прывід, буду тут бадзяцца
Між шэрых, як трава, старых дамоў,
Між хворых дрэў, што радасць не знаюць,
Ды з белаі адзінотай галубоў

Лісцём зжаўцелым ля аблок лятаюць.
І сум самотны будзе, як вятры,
Як плач дзіцёнка ў апусцелым Храме,
Як светлыя ў цямноці ліхтары,
Як пісьмы недапісаныя маме...

ХАТА

1. Падмурак

падмурак гэта каменны востраў
у зялёным моры травы
на якім рана ці позна ўзнікае жыццё
падмурак гэта пачатак
які нічога не абяцае
але сваёй каменнасцю
ён здольны настаяць на сваім
і даць нам веру
што мы тут ёсць невыпадкова
бо ў нас ёсць свой падмурак
як карэнне радаводнага дрэва

2. Сцены

сцены забіраюць у нас волю

але забіраючы волю
сцены бароняць нас
і даючы нам сілу
слухаюць усе нашы таямніцы
і мы верым у сцены і сценам
і вешаем на сцены абразы і зброю
і ставім да сцен сваіх ворагаў
і б'ёмся аб сцены
і стаім ля сцен
як ля саміх сябе

3. Дзверы

замкнутыя дзверы супакойваюць
і самі супакойваюцца
яны нам служаць
але не прыслужваюцца
бо яны ведаюць хто і што
за імі

4. Вокны

мы падыходзім да вокнаў
каб бачыць і быць бачнымі
вокны зачыняем стаўнямі
нібы хаваемся ў сваё я

адчыняем стаўні
нібы адчыняем клетку
у якой жыве цяпло
і вокны да пары да часу
чыстыя і светлыя
як думкі дзяцей
якія вераць у казкі

5. Страха

страсе бывае страшна
калі ўздымаецца буран
але страху нас страхуе
хоць і сама безабаронная
як наша жыццё пад ёй

6. Гарышча

гарышча гэта гарэм павучыны
напоўнены змрокам і пылам
і самотны матыль
які ад холаду ўцёк на гарышча
ляціць да майго ліхтара
як да анёла свайго

7. Комін

комін заўсёды на вышыні
бо ён комін
бо ён дае волю дыму
бо ён дыхае небам
бо ў ім грэюцца вятры
і ён добры
хоць нутро ў яго чорнае

8. Падлога

падлога не любіць смецця
і яна холадна на ўсё рэагуе
і мы дагаджаем ёй
і мыем яе і шаруем
і сцелім на яе дываны
але падлога рыпіць незадаволена
бо яна ведае нас

9. Столь

столь гэта наша тутэйшае неба
пад якім нам светла і сумна
столь гэта наша доля
і ў кожнага яна свая

10. Печ

печ у цэнтры
як сарцавіна радаводнага дрэва
на печы грэецца кот
а ў запечку цвыркуны
і ўсім добра
і ў печы трымаецца святло
як душа ў чалавеку

11. Парог

парог пераступаем
нібыта баімся што ён укусіць
а ён бяскрыўдны
хоць часам бывае вельмі высокім
і парог раздзяляе свет
на наш свет і запарожжа

12. Сенцы

у сенцах кашы
як гнёзды
у сенцах крыху змрочна
як восенню
сенцы даюць магчымасць падумаць

ці ісці ці вярнуцца

13. Ганак

ганак ганарлівы
і яго не трэба ганіць
бо калісьці на залатым ганку сядзелі
цар царэвіч кароль каралевіч
і ганак памятае пра гэта
і на ганку любяць сядзець дзеці
як на краі свету

* * *

Ты сумны, як снег сакавіцкі на ўзгорку,
Як дым над кастрышчам, залітым вадой,
Як ноччу над светам адзіная зорка,
Як крыж ля дарогі, зарослай травой.
Ты ціха ідэш па апалай лістоце,
Як прывід, разбуджаны ў парку дажджом,
Як хлопчык праз рэчку па тонкім па лёдзе
Ідзе і баіцца, як ноччу прад сном
Баіцца застацца адзін у пакоі,
Дзе хутка да ранку патушаць святло.
Ты ціха ідэш, як туман над ракою,
Як з кубачка кавы па целе цяпло.

Ты заўтра памрэш, нібы дойдзеш да дому,
І будзеш з усмешкай ляжаць у труне,
Нібыта спазнаў, не спазнаць што нікому,
І быццам пра гэта сказаў ты ўсё ж мне.

* * *

У гэтым свеце мы жывём,
Як матылі па-над агнём.
І свету іншага – няма.

І нашыя малітвы – дым –
Плывуць у галасе начным,
Дзе, нібы плач, гучыць сурма.

І хочаш ты свой свет стварыць,
Нібыта сонца запаліць.
І тухнуць свечкі ля ікон.

І ў холад, і ў святло зімы
Вяртаемся, як рэха, мы,
Пачуўшы карканне варон.

* * *

А неба, як лёд, па-над белай зямлёю

І снег на зямлі, нібы смерць нада мною,
І дзень, нібы прорва куды ўсе ляцім.

а ты ўсё глядзіш праў вакно на дарогу,
Бы ў вочы глядзіш адзінокаму Богу,
Якога не бачым хоць вечна глядзім.

І мне да цябе не вярнуцца ніколі,
Мне снегам ляжаць на няпройдзеным полі.
І знікнуць са снегам пад небам пустым.

І скажуць суседзі: «Нятрэба журыцца...»
І будзе прычына для ўсіх каб напіцца...
Ніхто не заўважыць, што ў прорву ляцім.

* * *

Мне хтосьці зноў стукае ў дзверы –
А гэта ўжо ноч на двары.
Счарнелі ў кватэры шпалеры –
Гнільня, як восень, муры.
Жыву, не саромлюся мараў
І шэрае неба люблю.
Збяру пару соцень даляраў
І можа што-небудзь куплю.
А можа ўсё будзе, як сёння,

Гарбата і дым цыгарэт,
І яблыкі на падваконні,
І кніжкі, і груда касет,
І музыкі ціхае гранне,
Нібыта анёлаў дыханне,
Якія дзесь побач жывуць,
Якія мяне берагуць...
Ды хтосьці зноў стукае ў дзверы
І нельга іх не адчыніць.
Стаяць ля дзвярэй піянеры
І просяць сабаку купіць.
Навошта сабака мне сёння,
Я неба люблю за вакном
І яблыкі на падваконні,
І музыку з белым віном...

НАЧНАЯ ВАКХАНАЛІЯ

Чорнае неба ў чарнюткім вакне,
Быццам бы прорва ў чарнюткай сцяне.
Дрэвы на вуліцы ў цемры шумяць,
Быццам у неба вароны ляцяць
З могілак чорных, дзе Нехта ажыў
І на магілах старыя крыжы
Чорную фарбай фарбуе адзін,

Чорны, нібыта забіты мурын.
Доўга фарбуе і кліча цябе
Марш Мендэльсона сыграць на трубе,
Той, што валяецца тут пад кустом,
Быццам бы бомж пад пахілым крыжом.
З ціхай малітвай ідзеш да вакна,
Як алкаголік да пляшкі віна,
І разбіваеш рукою вакно,
Капае кроў на зямлю, як віно,
Чорнае, быццам бы неба ў вакне,
Быццам бы прорва ў чарнюткай сцяне...

* * *

Мы пражылі дваццатае стагоддзе,
Як дзень адзін, самотны, нібы сон,
І светлы, нібы зорка ў мёртвым лёдзе,
І чорны, як на рэштках Храма звон.

ы аддалі дваццатае стагоддзе
Вятрам, якія падымалі пыл,
І пыл стаяў, нібыта крыж прыродзе,
І на крыжах трымаўся небасхіл.

Мы прапілі дваццатае стагоддзе,
І нас амаль няма, ёсць толькі крык,

Што мы жывыя, што мы не ў балоце,
Хоць шмат хто з нас народам быць адвык...

Але ў нас ёсць дваццатае стагоддзе,
Яно, як кроў у жылах, у народзе...

© OCR: Камунікат.org, 2011 год

© Інтэрнэт-версія: Камунікат.org, 2011 год

© PDF: Камунікат.org, 2011 год

ЗМЕСТ

Людміла Рублеўская
Рыцарскія хронікі

Род
Рыцарскі турнір
Рыцар
Кола
Ноч перад двабоём
Княгіня
Злодзеі
Эпіграма
Два рыцары
Радавое гняздо
"Налі староі мальвазіі..."
Балада пра чорны шоўк і белыя карункі
Чорны Война
Балада пра недаступную прыгажосць
Грэшнік
Сьмерць паэта
Успамін
Два салаўі
Амяла
"Дзень высыхае, як сьвяза..."
"Паўстане з хваляў часу Авалон..."
Апакаліпсіс
"Партрэтаў цёмных ясных абліччы..."
Дыялогі з Сартрам
Пілігрымы
"Халодны сум. Сыцскаецца ланцуг..."
"Навальніцу першую страцаць..."

"Халодны агонь, што вандруе па сьвеце маім..."
Лірык
Шляхта
Не дагналі
"Што тут паэт?.."

Віктар Шніп
Воўчы вецер

"Канчаецца дваццатае стагодзьдзе..."
Не кажы..
"Нашы не прыдуць, бо нашых няма..."
"Ты ўцякаеш.. Куды? Сам ня знаеш..."
"Вы стаміліся жыць у самотнай краіне..."
"У суседняй Расеі вайна..."
"Гэты свет, дзе мы з табой жывём..."
"Адыходзіш ты не назусім..."
"А мне восень ты намалявала..."
"На вуліцы сонечнай скрыпка іграе..."
"Балотныя людзі балотнай краіны..."
Можна памеціць
"Зноўку змрочна, дажджліва, сьцюдзёна..."
Мне сьнілася Вільня
"Я вучыўся ў Расеі ў савецкай Маскве..."
Балада горада
"Вось і сьвята прайшло, бы стушылі сьвятало..."
"Гэты дождж, як пачатак патопу..."
"Нятрэба чужога, нятрэба чужога..."
"Нібыта зь вечнасьці туман, апошні сьнег..."
На станцыі "Няміга"
"Ты ніколі ня будзеш гэроём..."
"Сумна ўсё гэта, сумна ўсё гэта..."

"Зноўку сьнегам засыпаны нашы дамы..."

"Іосіфа Бродскага томік чытаю..."

Тут

Валун

"зноўку чорная кава, як лекі ад сьмерці..."

"Зьмяя саграваецца ў зьмеіцы..."

"На белым прысаку зімы..."

"Гэты дзень, як твая адзінота..."

"За вакном Эўропа і зіма..."

Валацуга

"І выйшаў я зь цямрэчы на сьвята..."

"Нічога ў сьвеце вечнага няма..."

"Я не прывыкну да дажджоў ніколі..."

"Нашым дыханьнем напоўне на неба..."

"Сто галоў гарадской адзіноты..."

"Ад дурнога тлуму і народу..."

"Настрой такі, што ўсё няміла..."

"Мне з горада нікуды не ўцячы..."

Хата

"Ты сумны, як сьнег сакавіцкі на ўзгорку..."

"У гэтым сьвеце мы жывём..."

"А неба, як лёд, па-над белай зямлёю..."

"Мне хтосьці зноў слухае ў дзьверы..."

Начная вакханалія

"Мы пражылі дваццатае стагодзьдзе..."

© OCR: Камунікат.org, 2011 год

© Інтэрнэт-версія: Камунікат.org, 2011 год

© PDF: Камунікат.org, 2011 год